

ΑΛΛΑΓΕΣ

Ελπίδα, υπερηφάνεια και εθνική ανωτερότητα

Τα συμπεράσματα του Παρατηρητήριου κοινωνικοοικονομικών εξελίξεων «Ελλάδα 2.0» της εταιρείας qed για το τοπίο πριν και μετά τις πρόσφατες εθνικές εκλογές.

Σελ. 3

Τι πιστεύουν σήμερα οι Έλληνες

■ Το σύνθημα «Πρώτη φορά αριστερά» σημαίνει:

Πρώτη φορά «Ευτυχία»

ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Αυξημένες προσδοκίες από τον ιδιωτικό τομέα

«Κρατήστε ψηλά την ελληνική σημαία»

Ενα νέο «συμβόλαιο εμπιστοσύνης» μεταξύ πολιτών και θεσμών

ΔΕΝ σημαίνει:

Μια αριστερή στροφή των ψηφοφόρων πολιτικά και οικονομικά

Ελπίδα, υπερηφάνεια και εθνική ανωτερότητα

Δήμητρα Κρουστάλη

Αν οι δημοσκοπήσεις είναι η φωτογραφία της στιγμής, τότε η εικόνα που παρουσιάζουν είναι πολύ θολή και συγκεχυμένη. Η κοινωνία σπρίζει την κυβέρνηση αλλά ταυτόχρονα αμφισβητεί βασικές πολιτικές της, ακόμη και τη διαπραγματευτική στρατηγική της. Είναι οι μετρήσεις λάθος ή μήπως η ελληνική κοινωνία έχει αλλάξει στα χρόνια της κρίσης τόσο – ενδεχομένως να μεταλλάσσεται ακόμη – ώστε οι βαθύτερες διεργασίες να συντελούνται σε βάθος δύσκολα εξερευνησίμα; Στις αρχές Ιουνίου το ΠαΣοΚ και η ΔΗΜΑΡ οργανώνουν συνέδρια αλλαγής ηγεσίας και επανατοποθέτησής τους στο πολιτικό σκηνικό, χωρίς να έχουν αποσαφηνίσει σε ποιο ακροατήριο απευθύνονται, ενώ η ΝΔ και το Ποτάμι αδυνατούν να εισπράξουν κέρδη από τις απώλειες του ΣΥΡΙΖΑ. Οι εκλογές της 25ης Ιανουαρίου δεν ανέδειξαν απλώς μια νέα κυβέρνηση, ενδεχομένως να δημιούργησαν μια διαφορετική πραγματικότητα για τη χώρα.

Αυτές τις αλλαγές επιχειρεί να ιχνηλατήσει το Παρατηρητήριο Κοινωνικοοικονομικών Εξελίξεων «Ελλάδα 2.0» της εταιρείας qed για το τοπίο πριν και μετά τις πρόσφατες εθνικές εκλογές και τα συμπεράσματα εκλήθισαν. Το «Ελλάδα 2.0» δεν είναι δημοσκοπικό εργαλείο, άλλωστε δεν περιλαμβάνει ερωτήσεις πρόθεσης ψήφου, αλλά ένα σύνολο ερευνών με στόχο την υποστηρίξη μεσοπρόθεσμων στρατηγικών αποφάσεων. Η βασική έρευνα είναι μια πανελλαδική μέτρηση που επαναλαμβάνεται τρεις φορές τον χρόνο με προσωπικές συνεντεύξεις σε δείγμα 1.500 ερωτηματολογίων τη φορά. Τα συμπεράσματα της έρευνας που ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο

κάλεσε η αλλαγή κυβέρνησης στους πολίτες είναι η ελπίδα (ποσοστό 57%) – αυτό εξηγεί και τη μεγάλη αντοχή της κυβέρνησης, παρά την αναφατική διαπραγματευτική τακτική της και την εικόνα Βαβέλ στο εσωτερικό της. Αυτή η έντονα συναισθηματική επένδυση αποτελεί ταυτόχρονα δίκαιο μαχαίρι για τον Αλέξη Τσίπρα. Οι διαθέσεις του κόσμου είναι ευμετάβλητες και υπάρχει το παράδειγμα του ΠαΣοΚ, ενός κραταιού κόμματος με ιστορικές ρίζες το οποίο κατέρρευσε σαν πύργος στην άμμο.

Η νίκη του ΣΥΡΙΖΑ ενδυνάμωσε το αίσθημα της υπερηφάνειας, της προσωπικής δύναμης και της διάθεσης για ενασχόληση με τα κοινά. Επίσης τριπλασίασε την εμπιστοσύνη στη δημοκρατία. Οι αρνητικοί δείκτες εμπιστοσύνης στους θεσμούς (Κοινοβούλιο, Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Εκκλησία, Δικαιοσύνη) αμβλύθηκαν και η εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση αυξήθηκε πέντε φορές φθάνοντας το 22% από 5% τον Οκτώβριο. «Ο ΣΥΡΙΖΑ είναι κόμμα της αλλαγής και της προόδου» δηλώνει το 72% – τον Οκτώβριο ήταν 42%. Το 76% πιστεύει ότι ο ΣΥΡΙΖΑ θα κάνει τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις για την Ελλάδα και το 62% ότι θα υποκαταστήσει απόλυτα το ΠαΣοΚ στο πολιτικό σύστημα της χώρας.

Η πλειοψηφία των πολιτών αισθάνεται περισσότερο ικανοποιημένη από το επίπεδο ζωής της: από 42% τον Οκτώβριο 2014 το ποσοστό αυξήθηκε στο 55% τον Απρίλιο, το αίσθημα της ευτυχίας από το 44% έφτασε στο 59%, η αισιοδοξία από το 19% ανέβηκε στο 38%.

Σε ό,τι αφορά την προσωπική οικονομική κατάσταση, πέντε στους δέκα ερωτηθέντες δήλωσαν ότι αισθάνονται καλά και ότι νιώθουν ασφάλεια σχετικά με τη διατήρηση της δουλειάς τους, ενώ τον περασμένο Οκτώβριο μόνο τρεις στους δέκα δήλωναν το ίδιο. Τον Οκτώβριο το 27% χαρακτήριζε την οικονομική του κατάσταση απολύτως αρνητική, τον Απρίλιο μόνο το 14% διατηρούσε την ίδια γνώμη. Το ποσοστό όσων εξέφραζαν αρνητικές προβλέψεις για το μέλλον έχει μειωθεί από 28% που ήταν τον Οκτώβριο στο 9% τον Απρίλιο.

Από τον Οκτώβριο οι θετικές γνώμες στο ερώτημα «Αισθάνεστε καλά για τη χώρα όπου ζείτε;» αυξήθηκαν πέντε φορές, από 8% εκτοξεύθηκαν στο 42%. Παρότι μόνο δύο στους δέκα αισθάνονται καλά για την οικονομία, το ποσοστό όσων θεωρούν την τρέχουσα κατάσταση απολύτως αρνητική μειώθηκε από 34% στο 22%.

Αλλαγή νοοτροπίας διαπιστώνεται και από το εύρημα ότι οι Έλληνες επενδύουν προσδοκίες στον ιδιωτικό και όχι στον δημόσιο τομέα. Σε ποσοστό που ξεπερνά το 70% υποστηρίζουν ότι ο ιδιωτικός τομέας λειτουργεί καλύτερα εκεί όπου ο δημόσιος αποτυγχάνει και η ανάπτυξη θα έρθει μόνο μέσα από μεγάλες ιδιωτικές επενδύσεις, οι οποίες πρέπει να ενθαρρύνονται προκειμένου να μειωθεί η ανεργία.

Η κρίση φαίνεται ότι ανέσυρε στην επιφάνεια καταπιεσμένες επί πολλά έτη αναλήψεις και νοοτροπίες όπως το αίσθημα εθνικής ανωτερότητας. Πάνω από το 75% του πληθυσμού πιστεύει ότι ο κόσμος θα ήταν καλύτερος αν και άλλοι λαοί έμοιαζαν με τους Έλληνες. Η Ελλάδα είναι καλύτερη από τις περισσότερες χώρες στον κόσμο (και οι δύο θέσεις ήταν ελαφρώς αυξημένες μετά τις εκλογές). Το 78% πιστεύει ότι οι ισχυρές χώρες της Ευρώπης είναι εχθρικές προς την Ελλάδα, αλλά το 75% υποστηρίζει την παραμονή της χώρας στην ευρωζώνη και στο ευρώ.

Συναίσθημα που φέρνει η νέα κυβέρνηση

ΥΠΕΡΗΦΑΝΕΙΑ

Η ενίσχυση της υπερηφάνειας αυξάνει την αίσθηση της προσωπικής δύναμης

Αν και «υπερηφάνεια» για το πώς λειτουργούν η δημοκρατία (39%), η κοινωνική ασφάλιση (18%) και η ισότητα μεταξύ των κοινωνικών ομάδων (22%) εκφράζει η μειοψηφία, τα σχετικά ποσοστά μετά τις εκλογές υπερτριπλασιάστηκαν.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΑ ΚΟΙΝΑ

ποσοστό (%) συμφωνίας με τις ακόλουθες εκτιμήσεις

■ Ανω του 75% του πληθυσμού πιστεύει ότι:

Ο κόσμος θα ήταν καλύτερος αν κι άλλοι λαοί έμοιαζαν στους Έλληνες

Η Ελλάδα είναι καλύτερη από τις περισσότερες χώρες του κόσμου

Και οι δύο απόψεις αυξήθηκαν ελαφρά μετά τις εκλογές.

Το 78% λέει ότι τα ισχυρά κράτη της ΕΕ είναι εχθρικά απέναντι στην Ελλάδα

Ωστόσο, το 75% υποστηρίζει την παραμονή της χώρας στην ευρωζώνη και στην ΕΕ, ποσοστό αυξημένο κατά 15%-20% συγκριτικά με τον Οκτώβριο του 2014

Υπάρχει πόλωση ως προς την προοπτική περαιτέρω ομοσπονδικοποίησης της Ευρώπης, αν και καταγράφεται μια ελαφρώς πιο θετική τάση από τον περασμένο Οκτώβριο.

2 ΑΞΙΟΜΗΜΟΝΕΥΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Οι Έλληνες έχουν ισχυρή αίσθηση εθνικής υπερηφάνειας, ελαφρά ενισχυμένη από τον Οκτώβριο του 2014.

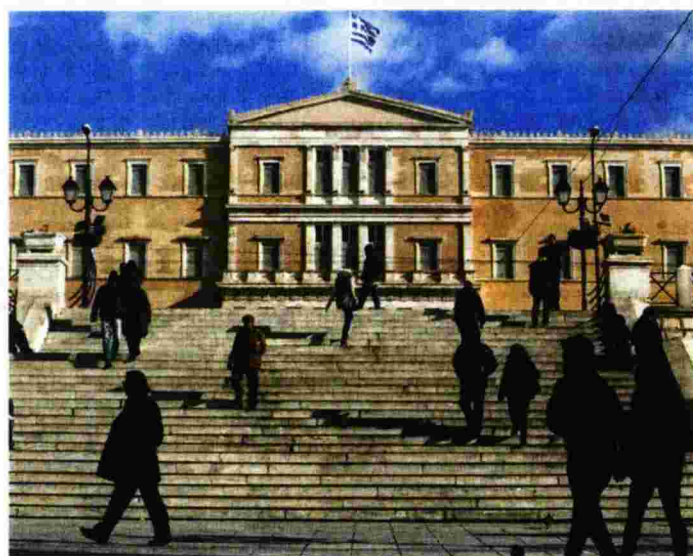
Επιθυμούν παραμονή στην ΕΕ και στο ευρώ, αλλά θεωρούν εχθρικά τα ισχυρά ευρωπαϊκά κράτη.

■ Έλληνες και ΜΜΕ

Αυξήθηκε κατά 70% η καθημερινή χρήση κοινωνικών δικτύων και ενημερωτικών ιστοτόπων, με συνολική ημερήσια χρήση από το 30% του πληθυσμού.

Το 26% δηλώνει ότι επισκέπτεται καθημερινά ενημερωτικά μπλογκ (13% τον Οκτώβριο του 2014).

Οι εκλογές της 25ης Ιανουαρίου δεν ανέδειξαν απλώς μια νέα κυβέρνηση, ενδεχομένως να δημιούργησαν μια διαφορετική πραγματικότητα για τη χώρα

συγκρίθηκαν με τα αντίστοιχα του περυσινού Οκτωβρίου.

Πώς ερμήνευσαν οι πολίτες το σύνθημα «πρώτη φορά Αριστερά»;

Απαντήσεις: «Πρώτη φορά ευτυχία», «Αυξημένες προσδοκίες από τον ιδιωτικό τομέα», «Κρατάμε ψηλά την ελληνική σημαία», «ένα νέο συμβόλαιο εμπιστοσύνης ανάμεσα στους πολίτες και στους θεσμούς».

Συμπέρασμα: Στις εκλογές της 25ης Ιανουαρίου δεν σημειώθηκε αριστερή στροφή στο εκλογικό σώμα, είτε πολιτική είτε οικονομική. Αναθέτως, αυξήθηκε το ποσοστό όσων αυτοπροσδιορίζονται ως κεντρώοι, ενώ το ποσοστό όσων αυτοπροσδιορίζονται ως αριστεροί ήταν 29% τον Οκτώβριο του 2014 και παρέμεινε 30% τον Απρίλιο του 2015. Αποτυπώνεται επίσης καθαρά μια εθνικιστική τάση η οποία διαπερνά το εκλογικό σώμα. Αλλωστε ποσοστό 76% δηλώνει ότι η συνεργασία ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ αποτελεί ορθή επιλογή.

Το κυρίαρχο συναίσθημα που προ-

Πηγή: Παρατηρητήριο «Ελλάδα 2.0» της qed